

PŘEDSEDNICTVO MEZINÁRODNÍ RADY SFŘ

POKRAČOVÁNÍ FORMAČNÍHO PROJEKTU

MATERIÁL NA MĚSÍC LEDEN 2014 – č. 44

Mike a Jenny Harringtonovi OFS

8. část – Rozměr znamení (TT 103-107)

V poslední části jsme se zabývali dimenzemi Smlouvy, Milosti a interpretací listu Efezanům, 5 kap. o manželství jako "velkém tajemství" Kristovy snubní jednoty s Církví, a posvátnosti křesťanského manželství jako pravé svátosti nového řádu. Tato svátost nejen ukazuje, ale i sdílí skutečnost darující se lásky, života a milosti. Minule jsme se zabírali božským rozměrem, nyní se pojďme zbývat rozměrem lidským.

1. Řeč těla a realita znamení

Svatební slib

TT 103 - Blahoslavený Jan Pavel začal ujištěním, že manželství začíná fakticky existovat skrze slova: "**Já ...přijímám tě...za manželku**"; "**já...přijímám tě...za manžela**." Tato slova stojí v centru liturgie manželství jako svátosti Církve. Zasnoubený pár vyslovuje tato slova vkládaje je v manželský souhlas: "**Slibuji ti věrnost v časech dobrých i zlých, ve zdraví i nemoci, v hojnosti i nedostatku. Chci tě milovat a ctít po celý svůj život, dokud nás smrt nerozdělí.**" Těmito slovy zasnoubený pár stvrzuje manželství a současně ho přijímá jako svátost, které jsou oba prostředníky. Činí tak před svědky, kteří musí dosvědčit, že manželství bylo uzavřeno před Bohem a stvrzeno Církví.¹

Nicméně svátostná slova jsou jen znamením nadcházejícího manželství. A nadcházející manželství je jiné než dovršené manželství, tak moc, že bez dovršení není manželství ustanoveno ve své plnosti. Ale slova slibu mohou "být naplněna jen v copula conjugale (manželský pohlavní styk)." *Tato skutečnost byla definována od počátku Božím ustanovením: "Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem".* (Gen 2.24)

Jako církevní svátost je manželství uzavřeno slovy prostředníků (ministrů), tj. novomanželů, slovy, která znamenají a ukazují, co se oba již rozhodli odteď být jeden pro druhého.

Slova, "Přijímám tě za svou manželku / svého manžela", v sobě nesou trvalý, jedinečný a neopakovatelný "jazyk těla" a umísťují ho do kontextu společenství osob. Osoby - muž a žena - se stávají vzájemným darem jeden pro druhého. Stávají se darem ve svém mužství a ženství, zatímco objevují manželský význam těla a odkazují si ho navzájem nevratným způsobem: v rozměru celého života.

Prorocká úloha těla

TT 104 - Když tvrdíme, že "řeč těla" vstupuje neodmyslitelně v strukturu manželství jako svátostné znamení, odvoláváme se na dlouhou biblickou tradici. Ve světle prorocké tradice započaté Ozeášem a pokračující v Ezechielovi, Izajáši a ostatních prorocích, objevujeme, že lidské tělo mluví "jazykem",

jehož autorem je člověk - muž a žena, ženich a nevěsta; člověk se svým trvalým povoláním ke společenství osob. " ... *člověk je v jistém smyslu neschopen vyjádřit tento jedinečný jazyk existence a povolání osoby bez těla, Je stvořen již od „počátku“ takovým způsobem, že nejhlubší slova ducha – slova lásky, darování a věrnosti – volají po odpovídající „řeči těla“ . A bez řeči těla nemůže být plně vyjádřen.*

Proroci se vyjadřují "řečí těla", vyjadřují slovy manželské zdrženlivosti a věrnosti "pravdu" a slovy cizoložství nevěru.

TT 105 - Tělo mluví lži "skrže vše, co popírá manželskou lásku, věrnost a celistvost". Všichni hovoříme "řečí těla" a lidské tělo lže, vždy když bere spíše než dává - tj. smilníci a milenci říkají, že "milují jeden druhého", ale jejich těla nemluví řečí nesobeckého dávání, ale spíše řečí sobeckého brání; "nedávají se" skrže svá těla, ale spíš jen "se navzájem propůjčují" po dobu, co jim jejich tělesné spojení přináší uspokojení. Blahoslavený Jan Pavel II. říká, že tímto způsobem podstatná pravda znamená zůstane organicky spojena s moralitou intimního života manželů. Nejen že vyznávají pravdu přicházející od Boha, ale vyznávají tuto pravdu ve jménu Boha. Tím, že ustavují snubní znamení v okamžiku manželského slibu a později jej naplní v pohlavním styku, manželé "provádějí prorocký akt". Tímto způsobem stvrzují sdílení prorockého poslání Církve přijatého od Krista.

Manželský slib má prorocký charakter, je-li vyjádřením pravdy přicházející od Boha. Snoubenci se dotýkají zdroje, ze kterého toto znamení pokaždé přijímá svou svátostnou sílu a prorockou výmluvnost. Nesmíme zapomínat, že dříve než byla vyslovena rty manželů, kteří jsou prostředníky této svátosti, "řeč těla" byla vyslovena slovem živého Boha již od počátku Genesis přes proroky až k Efezanům.

Manželé "jsou výslovně voláni svědčit – tím, že správně používají "řeč těla" – o manželské a plodné lásce, svědectví hodné "skutečných proroků". V tom spočívá pravý význam a velikost manželského slibu ve svátosti Církve.

Uvážíme-li, že v řeči je obsažen komplex významů, manželský pár je svým chováním, činy a gesty volán, aby se stal autorem významů řeči těla, které pak budují a neustále prohlubují lásku, věrnost, manželskou integritu a jednotu, která zůstává až do smrti nerozdělitelná. "Velikostí" snubního slibu je přímo jeho prorocké svědectví o "tajemství skrytém od věčnosti v Bohu" – tajemství Trojjediného života a lásky, která proudí skrže snubní jednotu Krista a Církve, dosahující konkrétních historických životů mužů a žen. *Jsou povoláni žít své životy společně jako společenství osob.*

TT 107. Analýza Kristových slov v Kázání na Hoře nás vede k pochopení "cizoložství" do větší hloubky. Zároveň nás vede k přesvědčení, že lidské "srdce" není ani tak "obviňováno a odsuzováno" Kristem kvůli žádostivosti, jako v první řadě "povoláno". Ve světle Kristových slov z Kázání na Hoře víme, že trojí žádostivost – žádostivost očí, pýcha života a zejména žádostivost těla – "neničí schopnost znovu číst v pravdě "řeč těla". Právě proto, že tělo bylo vykoupeno Kristem, "historický člověk" je schopen na základě "řeči těla" znovu číst v pravdě, ustanovit svátostné znamení manželské lásky, věrnosti a jednoty, a to jako trvalé znamení. Je toho schopen dokonce i jako "člověk žádostivosti", jelikož je současně "povolán" Kristovým vykoupěním. Víme, že skrže Kristovu vykupitelskou smrt a vzkříšení můžeme obnovit manželský význam těla. *Gal 5:16 – „Chci říci: Žijte z moci Božího Ducha, a nepodlehnete tomu, k čemu vás táhne vaše přirozenost“.*

Píseň písní TT 108-113

Téma manželské lásky spojuje Píseň písní s „velkou analogií“ starozákonních proroků a Nového zákona a listu Efezanům. Je v ní obsažena „bohatá“ řeč těla, viditelné znamení mužské a ženské účasti na Boží smlouvě milosti lásky nabídnuté člověku.

Píseň písní, „báseň“, ve které se ženich a nevěsta pohybují v kruhu lásky. Slova, pohyby a gesta manželů odpovídají vnitřním hnutím jejich srdcí. Řeč těla se vyjadřuje skrze fascinaci ženskostí nevěsty a mužností ženicha. Ženich, který vyjadřuje jedinečnou zkušenost hodnot vyzařující přes všechno, co souvisí s milovanou osobou, říká:

*Učarovala jsi mi, sestro má, nevěsto,
učarovala jsi mi jediným pohledem svých očí,
jediným článkem svého náhrdelníku.
Oč krásnější je tvé laskání,
sestro má, nevěsto, oč lepší je tvé laskání než víno.
Vůně tvých olejů nad všechny balzámy. Píseň 4:9-10*

Pojem „přítel“ naznačuje, co je v lásce podstatné, co staví „já“ mimo sebe sama v přátelství. „Sestra“ je ještě výmluvnější, hovoří nejen o sjednocení v lidstvu, ale také o pohlavním rozdílu a o způsobu bytí osobou a bytí ve vztahu.

Druhé „téma“ básně odkazuje na „sesterské“ nebo „nevěstině“ bytí: Zahrada uzavřená *jsi*, sestro má, nevěsto, uzavřený val, zapečetěný pramen. (4:12) Odhaluje ženské „já“ jako pána jejího tajemství. Její osobní důstojnost a sebeovládání, schopné darovat se ve spojení s druhým.

Jak manželé vedle sebe rostou v lásce, sdílejí bez porušení svá vnitřní tajemství skrze zálibu a pocity, které dovolují objevit druhého jako dar. Vidíme eros jako formu lásky v práci energií touhy a v subjektivní jistotě vzájemné, věrné a výlučné sounáležitosti. Ale zároveň vidíme neklid „erosu“, který potřebuje být ovládnut: 1Kor 13: „Láska nikdy nezanikne.“ Tato „agapé“ dovádí eros k dovršení skrze očištění.

Úvahy nad Tóbitem – Tobiášem TT 114-116

Tobiáš nazývá Sáru „sestrou“ a říká, že „přilnul k ní *celým* srdcem“ (Tob 6:19), které potvrzuje pravdu slov Písně písní o lásce, která je „tvrdá jako smrt“. Tobiáš má důvod se obávat stejné smrti jako předchozích sedm Sářiných manželů před souloží (skrze působení démona). Tobiášova láska musí již od počátku čelit realitě života a smrti. Čelí jí společně, „život“ vítězí, protože láska, podpírána modlitbou, se ukáže jako pevnější než smrt. Láska Tobiáše a Sáry není vyjádřena poetickými slovy, ale jejich volbami a činy v řeči těla, zvláště modlitby.

Tobiášova modlitba – napřed chvála a díkuvzdání, pak prosba. Jejich manželská smlouva vyjadřuje a realizuje tajemství vycházející z Boha, z původní Boží smlouvy s člověkem ve věčné Lásce. Odpovídají Bohu a prosí o jeho smilování a milost, aby mohli žít věrně do šťastného vysokého věku. Žádají, aby byli schopni odpovídat na lásku. Oba společně tvoří znamení manželství – řeč liturgie.

Když se jazyk liturgie stává „řečí těla“ TT 117

Skrze trvalé vyjádření svátostného znamení manželství v řeči těla muž a žena potkávají velké „tajemství“ a přenášejí jeho světlo do řeči praktikované lásky, věrnosti a manželské čestnosti. Tímto způsobem se manželský život stává životem liturgickým (aktem uctívání – bohopocty).

Otázky k zamyšlení:

1. Co činí manželství platným?
2. Co rozumíme tím, když v manželském slibu slibujeme, že budeme svobodní, věrní a plodní?
3. Jakým způsobem je tělo prorocké a jakým způsobem může lhát?
4. Pokud je pár sexuálně aktivní již před svatbou a nevidí na tom nic špatného, jaké problémy to může přinést, když se vezmou?
5. Co znamená pro ženu být „paní/vládkyní svého tajemství“? Co se stane s jejím sebevědomím, když se s ní nejedná v tomto duchu?
6. Jaké oblasti mého srdce by potřebovaly zhojit, abych pochopil a žil manželskou lásku jako hlubokou modlitbu?

ⁱ Text manželského slibu při obřadu má dvě varianty:

Já (.....) odevzdávám se tobě (.....)

a přijímám tě za manžela(ku).

Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost,

že tě nikdy neopustím

a že s tebou ponesu všechno dobré i zlé

až do smrti.

K tomu ať mi pomáhá Bůh.

nebo

Já (.....) odevzdávám se tobě (.....)

a přijímám tě za manžela(ku).

Slibuji ti věrnost v časech dobrých i zlých,

ve zdraví i nemoci,

v hojnosti i nedostatku.

Chci tě milovat a ctít po celý svůj život,

dokud nás smrt nerozdělí.

Způsoby provedení slibu:

1. Opakování po knězi po částech.
2. Z paměti.
3. Souhlasem - kněz se táže na jednotlivé části slibu, ženich a nevěsta odpovídají "ano".